

lijk besluit tot benoeming van de prins door alle ministers gecontrasigneerd zou worden, werd hun duidelijk gemaakt dat zij dat maar met hun drieën moesten doen en dat het gebeurde zich niet mocht herhalen. 'Omtrent de benoeming van prins Bernhard tot opperbevelhebber' (te lezen: een *eventuele* latere benoeming) 'wordt besloten', aldus de notulen, 'dat het betreffende koninklijk besluit door alle ministers zal worden gecontrasigneerd'¹ – te zijner tijd dan.

Maandag 4 september

Er heerste op maandag 4 september in Londen groot enthousiasme: de Geallieerden hadden Brussel bevrijd. 'Volgens officiële berichten', aldus Radio Oranje om één uur des middags, 'staan Britse troepen ergens in België op 60 km van de Nederlandse grens. Volgens een Duits bericht dat nog niet van Geallieerde zijde bevestigd is' (het bericht was onjuist), 'zouden Amerikaanse troepen aangekomen zijn in Zuid-Limburg bij het Julianakanaal.' Belangrijker nog: 'Generaal Dempsey' (de bevelhebber van het Britse Tweede Leger) 'ontmoette op 2 september een aantal oorlogscorrespondenten in Atrecht en zei hun: 'Het Duitse leger bevindt zich in een staat van ontbinding.' Nu, als een zo hooggeplaatste militair zich aldus had uitgelaten, mocht men aannemen dat de Geallieerden hun stormloop vrijwel ongehinderd zouden kunnen voortzetten.

Daags tevoren, 3 september, had de koningin aan majoor van Houten opdracht gegeven, zo spoedig mogelijk naar bevrijd Nederland te gaan teneinde de eventuele overtocht te regelen van diegenen die zij als eersten wenste te raadplegen, tenminste als dat raadplegen niet 'thuis' kon geschieden. Zij dacht, had zij genoteerd aan 'leden van verzet en groep Bosch-Parool, *Vrij Ned.*, dus [illegale] pers, leden v. raad v. advies' (de Contact-Commissie der illegaliteit) 'en is deze niet voluit representatief dan wat er niet in zit ook! ... Ook, indien er zijn, Kamerleden die bekeerd' (d.w.z. 'vernieuwd') 'zijn. Zeggen dat ik ieder recht wil laten wedervaren, persoonlijke indruk krijgen.'² Maandag 4 september voegde de koningin hier een meer in haar persoonlijk vlak liggende opdracht aan toe: van Houten moest in bevrijd gebied uitzien naar 'een hospita', d.w.z. een weduwe van een gefusilleerde illegale werker bij wie de koningin haar

¹ Ministerraad: Notulen, 4 sept. 1944. ² Koningin Wilhelmina: Aantekeningen, 3 sept. 1944 (archief kab. van de koningin).